

ZITA PALLAVICINI: DENÍK ŠÍLENÉ MARKRABĚNKY

Předmluva

Po šesti letech, vlastně když to teď počítám, tak je to i víc, jsem mohla udělat tečku za poslední větou. Nebylo to snadné, mockrát jsem zapochybovala o tom, že to dokážu. Možná proto, že jsem to příliš dlouho zvažovala, měla jsem obavy, trápily mě pochybnosti, co tomu asi řeknou lidi. V dnešní době už téměř každý píše knihy a teď mám své nitro odhalit i já... Trvalo dlouho, než jsem se dokázala uvolnit a překonat to napětí. Snad se mi to povedlo. Tato kniha není pouze o mně, jen to tak vyšlo, že můj osobní příběh byl dobrým příkladem, jak představit zvláštní společenskou vrstvu, o které podle mých zkušeností existuje spousta falešných představ. Jedná se o aristokracii. Někdo si ji příliš idealizuje, jiní jí věnují leda nějaký dobrý vtíp. Nuže, ani jeden ani druhý přístup neodpovídá skutečnosti. Aristokracie je mnohem složitější, zajímavější, lstivější a hlavně nemilosrdnější, než by si mnozí mysleli. O tom ovšem poskytuje přesné informace řada historických knih. Já jsem si dala za úkol něco jiného. V průběhu staletí se změnilo mnoho věcí, ale lidská povaha zůstala v jádru stejná a aristokraté se přizpůsobili novému klimatu, ovšem většinou ve svůj neprospěch. Čest výjimkám! Nehodlám kritizovat jiné lidi, vždyť v tomto textu jsem nepřísnejší kritičkou sama sebe. Stála jsem na vrcholku skluzavky vedoucí do pekla a jen o vlásek unikla tomu, abych se nezadržitelně nezřítla do hlubin. Každý by měl zvážit své činy a přijmout obraz sebe sama viděný v zrcadle, které mu nastavují druzí. V podstatě o tom je tento text. Před každou kapitolou cituji svého oblíbeného filozofa E. M. Ciorana, protože mnohým budou popsané situace možná připadat komicky, ale v pozadí se skrývá tragično. Nebude těžké si jej všimnout. Tyto věci se mi staly (dokonce i mnohé další), užila jsem si je, prožila a přestála. A aktéři se buď poznají, nebo ne. To je jejich věc. A co znamená být aristokratem v jednadvacátém století? Pravda, já už žiju „svobodně“, ne tak jako mí nejbližší předci, které bývalý režim utiskoval, a oni to hrdě snášeli. Nemusím se na útěku ze země plazit pod ostnatými dráty, ovšem ostnaté dráty stále existují, jen jsou neviditelné. Troufám si říct, že jsou nebezpečnější, protože tenkrát člověk věděl, koho a co má proti sobě. Teď si tím nejsem tak jistá... minulost mě dál straší a kořeny se nedají vytrhnout.

„Semmi nem tesz boldogtalanabbá, mint ha elemi ösztöneinknek kell ellenállnunk, eredetünk hívó szózatának.”

„Nic nás nečiní nešťastnějšími, než když musíme odolávat svým základním instinktům, volání našeho původu.“

Podzim 1989. V Československu vypukla sametová revoluce. Cívím na televizi a přišerně mě šťve, že nemůžu být na pražském Václavském náměstí, že se nemůžu fyzicky podílet na svržení komunismu, který po celá léta trýznil moji rodinu. Sebrali nám všechno a toto exkluzivní zacházení nepostihlo jen nás. Stěžovat si není vlastně příliš atraktivní. Ale to jsem zjistila až mnohem později.

Moje babička a prababička z otcovy strany hrdě snášely vysídlení, ale zaplatily za to zdravím. Bratra mého dědy Györgyě Pallaviciniho odvěkli Rusové, dodnes se neví, kde odevzdal duši Pánu, pohřbili jsme ho jen symbolicky, a mého dědečka zas popravili. Druhý domov jsem našla v Kanadě, v rodině druhé manželky mého otce, kde jsem našla útočiště a bezpečí. Můj otec už tehdy nebyl v Torontu, matka bojovala se svou nemocí a já jsem jí nemohla pomoci. Dodnes mě sžírá pocit viny, i když vím, že bych nebyla schopná ji zachránit. A pak tam byl i dědeček z matčiny strany, který mě obklopil spoustou lásky a vždy mě dokázal rozesmát. Vidím Václava Havla, vidím Dubčeka a tehdy ještě netuším, že vidím i *jeho*, knížete Karla Schwarzenberga, který později drasticky změní můj život. Momentálně mě od Evropy dělí oceán, takže jen bezmocně a našťvaně sedím sama v torontském bytě. Když mě něco bolí, zvláště když mě bolí duše, bývám ráda sama, stáhnu se na chvíli do ústraní. Když mě obklopuje sto lidí a mně není dobře, cítím se sama stejně.

Praha mi připomíná dětství. Nespoutané hry na schovávanou ve středověkém centru města, nespočet skrýší, o kterých jsem přesvědčená, že je dodnes znám jenom já, a několik dobrých přátel, s nimiž udržuju kontakt i teď. Ano, tramvaj číslo 22, kterou se od našeho domu dá snadno dostat do centra nebo okolo Pražského hradu na Strahov, kam jsem pravidelně chodila na gymnastiku. Za to vděčím tomu, že mou trenérkou byla Věra Čáslavská, kterou od roku 1974 jen trpěli ve funkci trenérky Sparty Praha. Gymnastická legenda, která získala dosud nejvíce zlatých medailí v tomto sportovním odvětví, totiž v roce 1968 na olympiádě v Mexiku otevřeně vyjádřila svůj nesouhlas se sovětskou invazí.

Všimla si mě na jednom sportovním dnu pro veřejnost, kam mě vzala matka, abych se vybouřila, protože nevládala mou hyperaktivitu a kvůli svému původu jsem neměla šanci v žádném solidním sportovním oddílu. Provokativní chování mé matky situaci jen zhoršovalo. Ale s Čáslavskou se spřátelily, nebyly mezi nimi žádné neshody a trenérka byla ochotná se mi věnovat, zejména pak kvůli jedné „maličkosti“ – považovala mě za velmi talentovanou. Šéftrenér sice nebyl mou přítomností okouzlený, ale nic neříkal, jenom se velmi ošklivě díval. Ale Věru nechal na pokoji, nechtěl další nepříjemnosti, a také si všiml, že jsem na první pokus dokázala udělat tak mrštné, dokonale zavřené salto, až jsem si přitom koleny vyrazila dva přední zuby. Nebyla jich škoda, chodila jsem do první třídy a tak jako tak to měly nahnuté, zato ovšem dodaly mému vystoupení na efektnosti.

Takže si myslím, že zřejmě díky tomu – k velkému překvapení mé matky – mě vybrali k účinkování na prvomájovém průvodu v družstvu nejmladších gymnastek Sparty. Pochodovala jsem tedy v řadě deseti dívek v červeném úboru, a když jsme dorazily před tribunu plnou tehdejších komunistických členů vlády, na povel jsme začaly precizně (ale o to divočeji) metat hvězdy. Ještě i nohama vzhůru jsem viděla šedivou plešatící hlavu prezidenta Gustáva Husáka, jak se strnulým úsměvem a od Brežněva odkoukaným stylem mávání zdraví *lid*. Moje matka považovala za naprosto *absurdní* a čím dál víc ponižující, že její dcera metá hvězdy před soudruhy. Přiznám se, měla jsem hrůzu z toho, že by případně mohla udělat skandál a tím mi zabránila v účasti, protože ona byla schopná udělat skandál zcela nevypočitatelně, kdykoliv a kdekoliv. To, že se tentokrát ovládla, hraničilo se zázrakem; možná s ní promluvila Věra. Pravděpodobně si uvědomila, že by tím skončila moje gymnastická kariéra a mě by to velmi zarmoutilo.

Na tréninky jsem chodila velmi ráda, matka mě většinou doprovázela a potom jsme měly jakýsi rituál, šly jsme si sednout do mléčného baru, kde jsem si objednala svoje oblíbené jahody se šlehačkou (tehdy jsem ještě nepočítala kalorie). V takových chvílích jsem se svou matkou byla šťastná. Méně už, když mě vláčela po takových nočních barech, jako byla populární Lucerna, anebo když jsem pro ni musela jít na policii. To se mi stalo jednou, ale nikdy na to nezapomenu, protože to celé bylo *absurdní*. Našeho jezevčíka obdařeného napoleonovským komplexem jsme pokřtily jménem Taxi. Venčení psa patřilo k jedné z konsekventních činností mé matky, když byla v dobrém stavu. Brzy ráno vstala a vydala se s Taxim do nedalekého parku, ale ne ledajak ustrojená, měla černé legíny s dlouhým svetrem, což se v té době

považovalo za nedostatečné oblečení (z dnešního pohledu byla moje matka absolutně trendy), a byla perfektně nalíčená. Nu, v to sobotní ráno nedopadlo venčení ideálně ani pro Taxiho, ani pro moji matku... nemluvě o mně. To, že Taxi pobíhal bez vodítka, matce vyneslo černý puntík, její nápadný zjev a chování jejich počet jen zvyšoval. Kombinace obojího však způsobila – což už se dlouho očekávalo – že saze nakonec bouchly. Taxi se někam zatoulal a nebyl ochotný se na zavolání vrátit (psi přebírají chování svých pánů, že ano?). Matka na Taxiho volala čím dál hysteričtěji. Takže pro nějakou milou dámu nebo pána už nebylo těžké upozornit policii, že v křoví pobíhá polonahá šílená ženská a shání taxíka. V obývacím pokoji zazvonil telefona já jsem našťvaně zvedla sluchátko, protože v sobotu jsem konečně měla možnost trochu si zalenošit. Veřejná bezpečnost! Když jsme si vyjasnili, že u nich vyvádí moje *maminka*, rychle jsem se oblékla a šla jsem pro ni; nemusela jsem daleko, protože policejní stanice byla přímo naproti nám, stačilo přejít ulici. Matka byla bez sebe, opakovala pořád dokola, že agenti STB ji nenechají žít, že na ni určitě připravují atentát a že chce podat oznámení.

„Mami, prosím, pojd' domů... moc prosím!“ žadonila jsem.

Podařilo se mi ji chytit za ruku. Mně bylo osm let, jí osmadvacet. O čtrnáct let později se tato scéna opakovala, nad ránem mě telefonicky vzburcovala policie, ale to už jsem pro ni nemohla jít a vzít ji za ruku...

Taxi na nás čekal přede dveřmi, nepřejelo ho auto ani ho nechtyl žádný ras, trefil domů sám. Dnes už naprosto chápu matčino rozčílení, protože Taxiho venčila vždy na stejném místě a v té době se tam většinou scházela stejná společnost pejskařů, takže moje matka mezi nimi nebyla žádný nováček, ale ani nepatřila mezi jejich oblíbenkyně. A někdo opravdu jenom čekal na vhodnou záminku, aby ji mohl udat. Naštěstí byli policisté shovívaví, protože jsme bydlely přímo naproti nim, naše rodina jim nebyla neznámá a pravděpodobně měli službu právě ti z nich, kteří mé matce nechtěli ublížit. Všude se najdou výjimky, ale pomstychtiví fízlové a udavači byli většinou v převaze. Udavačství bylo pro tehdejší režim typické. Co víc, on na něm byl přímo založený.

Byla jsem dobrá žákyně, do školy jsem chodila ráda a měla jsem i malý okruh kamarádů, ale i moje situace se pomalu stávala nesnesitelnou, a když jsme z jednoho balíku propašovaného příbuznými ze zahraničí vytáhly pravé džíny Levi's a tričko s Mickey Mousem a já jsem v nich k velké spokojenosti mé matky šla do školy, pohár přetekl. Třídní učitelka se na mě dívala tak, že její oční bulvy málem

prorazily tlustá dioptrická skla brýlí. Okamžitě jsem byla předvolána k řediteli, panu Kubáčkovi, který vypadal přesně jako Pepa Smolík. Dostala jsem ředitelskou důtku a ihned mě poslal domů se převléct, protože moje oblečení nesoucí „kapitalistické symboly“ bylo pobuřující. Je to neuvěřitelné, ale Mickey Mouse v něm vyvolal skutečně takovou hysterii, jako by ta vtipná postavička z kresleného filmu podryvala pevné základy komunismu. Doma zas dostala hysterický záchvat moje matka a pak navštívila pana Kubánka... Můj osud byl zpečetěn.

Věru Čáslavskou vyslali v roce 1979 do Mexika, takže jsem zůstala bez trenérky, ve škole se ke mně chovali jako k malomocné a matčiny záchvaty byly stále častější. Naše situace byla už i tak nelehká, ale matčina bezmezná nenávisť vůči komunistům, kterou dávala nepokrytě najevo, všechno jen ztěžovala. Rozhodla se, že se odstěhujeme „na konec světa“, do malého domečku, který v nejmenší vesničce českého venkova koupil ještě můj děda z matčiny strany, než opustil zemi.

Nikdy jsem nechápala, proč matka neodešla do Kanady za mým otcem, který všechno připravil, protože celá rodina společně vycestovat nemohla. Proč zůstala žít v režimu, kterým tolik opovrhovala? Láska... peklo. Teď mohla sedět vedle mě tady v Torontu. Ach! Nesnáším myšlenkové pochody typu „co by bylo, *kdyby*...“. Při pohledu na záběry z Václavského náměstí mě přemohlo silné dojetí. Po matce jsem Češka a touto – pro jiné tolik krkolomnou – slovanskou řečí jsem mluvila jako první. Maďaři milují, když říkám „zmrzlina“ a Češi šílí po slovu „takarékszövetkezet“ (*spořitelna – pozn. překl.*). Ano, tyto dva jazyky mi vycházejí ze srdce, ostatními pěti jen výborně hovořím, ale nikdy v nich nesním.

Teď se v Torontu cítím jako vyhnanec. Přitom jsem se sem přistěhovala z vlastní vůle, protože jsem si nikdy nemyslela, že bych mohla mít v Maďarsku šanci (ani nevím, co si mám myslet teď, v roce 2009...). Žila jsem ve fantastickém prostředí. Druhá žena mého otce Ágnes a její rodina udělali všechno proto, abych se cítila jako doma, a obklopovali mě obrovskou láskou, já jsem však přesto byla nešťastná a cítila jsem se jako to nejnevěděčnejší stvoření na celé zeměkouli. Musím něco udělat! Proč jsem vlastně tady? Ježíši, to říkám já, která se až do šestnácti mohla pohybovat jen v rámci hranic zemí Varšavské smlouvy! Pro niž je zázrak, že se dostala do Kanady (samozřejmě zrovna v době, když se můj otec rozhodl, že se odtud vrátí do Maďarska). Čeští byrokraté mi také dlouho zazlívali, že jsem se hlásila na budapeštský Baletní institut. Znesnadňovali mi studia, jak jen mohli. Po celá léta jsem musela v Československu skládat zkoušky z české literatury, jazyka a dějin.

Z nějakého důvodu nesnášeli potomky aristokratů víc než jejich maďarští kolegové. Ale jinak naši rodinu připravili o všechno jak tam, tak tady a všude.

Možná to zní povzneseně, ale zůstal nám skutečně jen ten aristokratický postoj. Moje prababička, Borbála Anndrássy, ve svém deníku dopodrobna popisuje, jak je při vysídlování během pár minut připravili o domov. Když je v noci zburcovala Státní bezpečnost (ÁVO), nikdo se nezhroutil ani nehořekoval, jenom jedna z mých tetiček se ustaraně zeptala, které šaty si má vzít na odpolední čaje. Na sbalení měli pět minut, ale prababička byla velmi pragmatická:

„Prosím tě, vždyť ani není jisté, že nějaký čaj budeme mít, zkusme se soustředit na to hlavní.“

A vskutku, nejenže neměli čaj, ale ani pořádnou podlahu, protože větší část rodiny dostala ubytování v prasečím chlívku na samotě nedaleko obce Kiskunhalas. Tam se pokusili zařídit, vyzdobit si to, přečkat ty útrapy a ponižování s humorem. Humor a sebeironie jsou klíčově důležité věci, bez toho by se ty nepříznivé podmínky těžko daly snést. No a také pro ně byla typická i určitá naivita, například hrabě Manó Csáky prosil důstojníky ÁVO o dovolení, aby se na cestu do neznáma mohl vydat taxíkem, protože má fobii z davů ve vlaku. Žádal marně...

O někdejších krásných časech mi vyprávěla výhradně babička z otcovy strany a ostatní starší příbuzní. (Této babičce jsem vždy říkala Babi. Vychovala mě převážně ona, protože mí rodiče toho buď nebyli schopní, anebo jednoduše neměli tu možnost.) O minulosti pak vypovídalo ještě pár rodinných relikvií, které se podařilo velmi dovedným způsobem schovat. Našli se velmi slušní lidé, někdejší zaměstnanci, kteří schraňovali a poctivě vrátili věci a šperky svěřené jim do úschovy, ale většinou lidi ty věci viděli, vzali si je do úschovy a uschovávají je dodnes... Časem se z bytu postupně ztrácely i vrácené relikvie. Chudák Babi se jich musela vzdát za zanedbatelné sumy. Z něčeho jsme žít museli. „Jsou to milé, cenné vzpomínky, ale jsou to jen věci. Důležité je nikdy neprodat sama sebe,“ to byl jediný komentář Babi, když jsem si po návratu domů všimla, že chybí naše oblíbená ozdobně vyřezávaná truhla. Do ní na noc uléhal můj děda, když nás v jednom pokoji bydlelo sedm.

Zvláštní je, že od té doby nijak nelpím na věcech, na špercích. V průběhu let jsem toho i já hodně rozprodala, navíc za pár drobných, jen abych měla na kapesné. Dokonce se stalo, že jsem v chvilkovém zatmění smyslů darovala hodinky vykládané diamanty. Doma se na mě kvůli těm prodejům samozřejmě zlobili. A jak se později

ukázalo, ti, kteří ode mě dárek dostali, mě měli za úplnou idiotku (podotýkám, že plným právem). Chudák Babi nemohla tušit, jak silně mě její slova ovlivní.

Tenkrát v osmdesátých letech jsem byla ráda, když jsem měla pár bot a občas jsem si mohla koupit na sebe něco moderního v butiku. Nedočkavě jsem listovala magazínem Burda, který jsem získala z druhé ruky, a modlila jsem se, abych se jednou z té klece vysvobodila. Pryč, jak nejdál to půjde. Do toho nejvzdálenějšího cípu Západu. A prosím, jakmile se mi to konečně podařilo, toužím zpět na východ. Proč? Je to snad stesk po domově? Cítím přemíru lásky k vlasti? (A kde vůbec je moje vlast?) Protože jsem masochistka? Tou poslední věcí jsem si jistá (tuto svoji vlastnost jsem rozpoznala velmi brzy a dodnes je jednou z mých nejuvěřnějších družek). Ne, vážně, proč tady dřepím?! Kvůli úrazu na koni, po němž jsem musela zanechat baletu.

Stalo se to ještě za dob mých studií na Baletním institutu a doufala jsem, že moje noha bude zase v pořádku, ale časem se jen zhoršovala, zkrátka tu námahu neunesla. Balet je nádherný, ale za zdánlivě éterickým výkonem je tvrdá dřina a baletní škola je stejně náročná jako vojenský výcvik. Neměla jsem na výběr, musela jsem toho nechat. Moje všední dny převážně vyplňovalo počítání kalorií. Duševně mnou velmi otřásl, že jsem se dlouho nedokázala postavit na nohy, a moje taneční umění, na němž jsem po dlouhá léta dřela, nestojí ani za starou belu... (Tenkrát jsem o tom ještě byla přesvědčená.) Ale jezdit na koni jsem začala dřív, než jsem dokázala vypnout televizi, když jsem uviděla tanec, nemluvě o tom, že bych se podívala na celé baletní představení.

Podle zdejších lékařů mám anorexii. Odborný termín zní *anorexia nervosa*. Zní to dobře, zajímavě, jako název nějakého vzácného druhu květiny, ale já tomu samozřejmě nevěřím. Později, když si prohlížím svoje fotografie z té doby, vidím nestvůru s velkou hlavou připomínající UFO, která je sexy asi jako použitý záchodový kartáč. Můj tehdejší názor ve zkratce: „Hubenost je éterická, vznešená, a komu se nelíbí, jednoduše závidí. Jistě, rýpají do mě především ženy, evidentně by také chtěly mít velikost 34.“ Vůbec mě nenapadlo, že muži nic neříkají, protože mě už prakticky ani nevnímají. Fakt je, že v torontském českém divadle, kde občas vystupuji, se mi často točí hlava a sotva dokážu vydržet do konce zkoušky. Něco za něco. Je trochu divné, že už mi nedávají ani role víl, v předchozí hře jsem velmi věrohodně ztvárnila bludného ducha a teď se mám ujmout dokonce i té s kosou. Nevadí, vždy jsem toužila hrát zajímavé postavy. Ale teď bych opravdu měla dělat něco jiného než na

smrt vyhublá hrát smrtku v torontském divadle národnostní menšiny. Já musím dělat revoluci, musím být součástí dění, musím být v Praze, v Budapešti. Někde, někdy, nějak. Co mám dělat?! Zvoní telefon:

„Haló! Tady László, z Basileje. Co je u tebe nového?“

Na opačném konci je Karcsi (sběratel umění Károly László, starý přítel naší rodiny a jakýsi můj mentor).

„Co tam ksakru děláš? Nechceš mě navštívit?“

Nejlepší načasování! Ještě jsem nevěděla jistě, jestli bude správnou volbou Praha nebo Budapešť, ale pro začátek se musím každopádně vrátit do Evropy a pak se můžu rozhodnout, který směr bude ten správný.

„No jistě. Musím odtud pryč, jinak zešílím.“ Tehdy jsem ještě netušila, že následujících deset let to bude věta, kterou budu používat nejčastěji. „Zavolám ti, jakmile budu vědět, kdy přiletím.“

Karcsiho znám od svých dvanácti let. Do Maďarska jezdil často a vždy mi jako dárek přivezl dobrou čokoládu nebo parfém. Můj kmotr Frigyes Pallavicini nám jako dobrý přítel vozil balíčky od příbuzných ze zahraničí. Myslím, že tehdy začala má parfémová mánie. Nejdřív jsem používala *My Melody*, pak celé roky *Anais Anais* od značky Cacharel... (Jsem přesvědčená, že vůně člověka je určující.) Karcsiho osobnost je ohromující. Vyrůstal jako panské dítě z vyšší střední třídy; poté co velká část jeho rodiny zahynula mezi oběťmi koncentračních táborů, kterými prošel i on sám, vrhnul se do života umělecké bohémy. Byl pravidelným návštěvníkem newyorského Studia 54, mezi jeho přátele patřili Andy Warhol, Patricia Highsmith, William Burrough, Giacometti a řada dalších osobností. Jeho světonázor a způsob myšlení mě hluboce ovlivnily.

Balím všechny své věci, v hloubi duše vím, že se sem už nikdy nevrátím. Mám pocit viny. Cítím se být nevděčná vůči všem, kteří mi tady pomáhali a starali se o mě. Ágnes se ke mně chovala jako matka a udělala pro mě vše. Přesto se nemůžu dočkat, až budu na letišti.

*

Po Kanadě mi Švýcarsko připadá jako Disneyland. Všechno vypadá jako divadelní kulisy. S mými 159 centimetry se mi město Basilej zdá miniaturní, včetně lidí, kteří v něm žijí. Když se vzpomenu na šok způsobeného prvním švýcarským espressem

(v zámoří jsem si zvykla na tamní kávu, kterou opravdoví evropští profici nepovažují ani za hodnou toho jména), opanoval mě dávno zapomenutý pocit. Mám hlad. V zemi prvotřídních krav a párků je těžké najít na zub něco *extra light*. (Jinak Švýcaři říkají párkům *würstli*, jejich dialekt je jeden z nejlegračnějších na celém světě, za což oni samozřejmě nemůžou, ale za to, že jsem po tamním delším pobytu dospěla k názoru, že bych tam chtěla žít alespoň jako bohatá důchodkyně, za to můžou.) Zvláště nemožné je jíst málo a zdravě s Karcsim, jehož oblíbeným jídlem jsou tvarohové knedlíky a který prošel Osvětím a Buchenwaldem, tudíž zcela pochopitelně považuje téměř za hřích, když někdo hladoví z vlastní vůle. Občas mluvíme o tom, co zažil v koncentračním táboře, ale on o tom nerad vypráví, raději – ať to zní jakkoliv divně – napsal o svých zážitcích vzhledem k tématu velmi zábavnou knížku. Pokusila jsem se hladovět tajně. Nešlo to. Karcsi je vynikající psychoanalytik, žák slavného profesora Lipóta Szondiho. Potlačování instinktů nám způsobuje duševní utrpení. Okamžitě si všiml, že mám problém. Tuto svou schopnost později několikrát zúročil a doslova mě zachránil před smrtí. Ve snaze o to, abych přibrala pár kilo, mě Karcsi neustále vláčel po návštěvách, kde se pokaždé konalo „stolečku, prostři se“. Jako slušně vycovaná dívka jsem nemohla odmítnout; když mi něco nabízeli, byla jsem nucená jíst. Protože jsem nikdy v životě neuměla zvracet, neměla jsem šanci přejít na bulimii. A za projímadlo mi bylo líto dávat peníze našetřené v Kanadě, které jsem si vydělala jako herečka, prodavačka vyhlášeného designového butiků nebo jako letuška (přísahám, že napíšu samostatnou knížku o tom, jaké to bylo „nad oblaky“).

Při jedné z takovýchto návštěv v Basileji jsem poznala tetu Harry. Byla to ztělesněná elegance, opravdová dáma, pro kterou bylo estetično nade vše. V mládí bývala jednou z oblíbených modelek hraběte Gyuly Batthyányho. Gyula Batthyány byl známý tím, že rád maloval krásné, vysoké, elegantní dámy ze společnosti „ptačího vzhledu“, převážně aristokratky. Vznikl mezi námi zvláštní vztah. Nebyly jsme sice pokrevně příbuzné, přesto se mezi námi časem vytvořilo důvěrné, dalo by se říct rodinné pouto. Když jsme se s Karcsim zákonitě pohádali, protože ve svém domě nedokázal snést ženu po delší dobu, na nějaký čas jsem se přestěhovala k tetě Harry.

S Karcsim jsme si z toho utvořili zvyk, čas od času jsme se pohádali a asi rok jsme pak spolu nemluvili. Nakonec se pokaždé ozval on: „Dobré ráno! Co je u tebe nového?“ („dobré ráno“ používá v jakékoliv denní době) a vše pokračovalo tam, kde

jsme skončili. Jako by se nic nestalo. Jednou podotkl: „Víš, jedna z tvých dobrých vlastností je, že se nikdy neurážíš. Urážejí se jen maloměšťáci.“ Opravdu, já se neurážím, ale častokrát mě mnohé věci mrzí, což je ale naprosto jiný pocit. Kontakt vždy přerušil Karcsi, většinou nelítostně, což mě sice mrzelo, ale nikdy jsem mu to nevyčítala. Mezi opravdovým smutkem a uražeností je velký rozdíl.

Podle tety Harry je na mně ještě hodně co vybrušovat. K tomuto závěru dospěla, když jsem u večeře nahlas popřála dobrou chuť a pověsila jsem toaletní papír opačně (slovo WC je ordinérní, maximálně může být přívlastkem kartáče, ale i tak se má vyslovovat co nejtěšeji).

„Dítě, opravdové panstvo po modlitbě před jídlem jen kývne hlavou. A udržování toalety a jejího zařízení v řádném stavu zase ihned prozradí, kdo z jakého chlíva pochází,“ zněl verdikt. Takže neoptimálnější je, když si člověk na toaletě krom toho, že vykoná to, kvůli čemu ji vymysleli, může vykouřit cigaretu, případně doutník. K tomu je samozřejmě zapotřebí odpovídající nabídka. Když má zrovna chuť si něco přečíst, tak ať má co, a když nevidí, tak ať má s čím. K dispozici tedy má být malá knihovna (ani náhodou to nesmí být průměrné časopisy nebo noviny s prošlým datem) a několik různých brýlí, pro krátkozraké i pro dalekozraké. Nejelegantnější ovšem je, když je nabídka vyšperkovaná také lorňonem. A to je jen kodex týkající se toalety.

Cit tety Harry pro krásno a její choulostivost na ordinérnost neznaly hranic. Například jednou, když ji navštívil turecký velvyslanec a Jeho Excellence po večeři vytáhla své vlastní párátka, teta Harry okamžitě omdlela. Její fyzickou nevolnost nezmírnilo ani to, že párátka byla ze zlata. Hodně jsem se toho od ní naučila, a ačkoliv by bylo potřeba víc než jedno párátka k tomu, abych omdlela, přesto se jí podařilo ve mně probudit dřímajícího snoba, v dobrém smyslu slova. V budoucnu tato moje vlastnost vyvolávala v lidech vůči mé osobě tu sympatie, tu nesmírnou nenávisť. Je zvláštní, že nenávisť nebo závist byla typická pro Rakousko a obzvláště pak pro Maďarsko. Jinde jsem tento jev nezaregistrovala, alespoň se to ke mně nedostalo. Nikdy jsem nechápala, proč se lidé – samozřejmě čest výjimkám – nedokážou nesobecky radovat z cizích úspěchů, vždyť naslouchání ostatním, pomoc a odpuštění by každému jen prospěly, fyzicky i psychicky. Nenávisť nevede nikam a jsem přesvědčená, že ten, kdo nenávidí ostatní, nenávidí i sám sebe.

1990. Přišel čas, kdy jsem se po lekcích tety Harry musela rozhodnout: Praha, nebo Budapešť? Po dlouhých úvahách se cílem mé cesty stala Praha. Odtud ještě

stále můžu jezdit do Budapešti navštěvovat Babi (která mi velmi chyběla) a také otce, protože jsem byla zvědavá, jak zvládá své v pořadí už třetí manželství. Praha mi ovšem připadala mnohem zajímavější. Tehdy jsem ještě netušila, jaká vzrušující setkání pro mě toto město chystá.